

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Előfizetési díj:

Egész évre	4 frt.
Félévre	2 "
Negyedévre	1 "

A társulat minden rendű tagjai
a lapot tagdíjaikért kapják.

Ugy a lap szellemi részét illető cikkeket,
mint az előfizetési pénzek a „Közművelő-
dés” szerkesztőségének Gyulafehérvárra a
várbába küldendők.

Néhány szó

az ipariskolások vallás-erkölcsi oktatásáról.*)

„Ora et labora“

Az iparos tanoncok vallásoktatásával foglalkozván egy pár éven át, gyakran gondolkoztam oly módszer felett, melynek alajján az iparos tanoncok vallásoktatását úgy vezethessem, hogy ama sok nehézség dacára, amelyek éppen az iparos tanoncok oktatásánál szoktak felmerülni, mégis a kellő eredményt elérjem. Latba vettem minden lehetőt: tanulmányoztam a szakkönyveket, áttanultam a tankönyveket, megismerkedtem a tanítványok személyével: és tanítani kezdtem. Az első órákban tapasztaltam már, hogy az elmélet, mely oly szép hangon van leírva a szakkönyvekben, a gyakorlatban vajmi ritkán vihető keresztül. Így más tételre kelle lépnem: az ipariskolások tanoncz életkörülményeit kelle tanulmányom tárgyává tenni. Ebben segítségemre volt gyermekkori tapasztalatom, melyet mint szemfüles nebulo egy brassói lakatos mesternél lévén szálláson, a műhelyben az inasok és legények közt gyakran megfordulva, szereztem. Az inas-éveket úgy szólva átéltem, mert a három inas, kik akkor ott valának a boldogemlékü mesterasszony keze alatt, kortársaim valának és ép azért érzelmeiket, melyeket jó vagy balsorsuk olykor előlédzett, nyilvánítottak nekem, és fogékony szívemet nem hagyták az öröm, vagy bánat ezen szavai érintetlenül. Mint első, második és harmadik gymnasista tanuló egyedül valék ott szálláson; némelykor társalogtam, játszottam is velök „a Pista, a Dénes, a Jani“-val, a hogy a mesterné asszony szokta vala nevezni őket. — Ily alkalmakból ismerni tanultam az inasok mester-fogásait, szólamait és törekvéseiket. És ezen ifjúsági tapasztalatomat bővítettem az által, hogy még egy pár mesterembarnél voltam ugyanott Brassóban szálláson tanuló éveimben; noha itt nem annyira az inas gyerekek, hanem magukkal a mesterurakkal valék szerencsés egy házban élni és együtt

ékezni; ezeknél is, mint már deák, gyakran nyit alkalmak az iparos élet esnját-bujját ellesni: észleltem egyikben a feltétlen szigorú embert, midőn józan állapotban nem volt és a tehetlent, mikor még nem ivott vala; a másikban a szüntelen számító egyént, mikor pénze nem volt, és pazarlót, midőn pénzt kapott. Így tehát az iparos élet tényező személyeivel ismerettségben valék már ifjúságom kezdetén. E szerzett tapasztalatok később káplánságom alatt, midőn több mint 70—80 iparos tanonczot kellett három éven keresztül Brassóban a vasárnapi iskolában heti egy-egy órában át tanítani, gyarapodott; midőn már elmélkedni is kezdtem arról, hogy voltaképpen mit is esináljak ennyi különböző korú, különböző születéshelyű, különböző képzettségű, és különböző irányu műveltséggel bíró iparos tanonczezal.

Hie Rhodus hie salta! A tapasztalat azt mondja, hogy az ipariskolák vallásoktatását lehetőleg mindig oly egyén vegye kezébe, ki tekintélyét minden alkalommal fen tartani képes; az illető soha se tegye magát ki annak, hogy valamelyik tanoncz kifoglasson rajta; kellő tapintattal, komolysággal, a hol kell szelidséggel, a hol szükséges igazságos szigorral járjon el dolgában. A pontosság legyen támasza, leleményesség segítője, a szakavatottság vezetője az ipariskolások vallásoktatójának.

A hitoktató tanítson, de nem betűt, hanem szellemet; ne akarja a szélszátyárságot szorgalmazni, hanem a tárgy velejét előtérbe állítani; kicsinységeken ne rágodjék, hanem a fontosabb mozzanatokat kapcsán domborítsa ki előadásában.

Kézikönyvtől a tanonczok számára használhatja a Kis kátét, a Közép bibliát, a Fonyó Pál szertartását és Egyháztörténelmet. De ezeket csak segédeszközül adja, kivált olyanoknak kezébe, a kik már többé-kevésbé jártasok vagy elemi vagy a reálisiskolából, avagy gymnasium első osztályából a vallásstanban.

Tanítson az ünnepekörök szerint; karácsonkor Jézus életéről, esodáiról, jóvendöléseiről, szóval Jézusnak szobán és példában tett oktatásáról, kapcsolatosan a biblia, káté és szertartás alajján vezesse az oktatást, hogy a hitről tüzetesen

*) Jelen dolgozat a piskitelepi alsófokú ipariskola ez évi értesítőjében jelent meg. Írója lapunknak is megküldötte s mi azt a tárgy fontosságánál fogva szivesen közöljük — azon ohajunknak adva itt is kifejezést: vajha az iparos tanuló vallás-erkölcsi nevelésére és oktatására mindenütt kellő gondot fordítlanának. Szerk.

legyenek felvilágosítva a tanítványok, mit a keresztség és béralmas szentesítésében nyerünk. Husvétkor: Jézusról tanítva az ő szenvedésében, halálában, feltámadásában és menyemenetelében tüntesse elő ama szent szeretetet, mely az Istenembert a megváltás nagy munkájában vezette. Az Isten és az anyaszentegyház törvényeiről; azok megtartása és megszegéséről; az erényről, a bűnről. Pünkösdkor a Szentlélek eljövételéről, munkálkodásáról az igazak lelkében és az egyházban; az egyház keletkezéséről, szervezetéről, elterjedéséről, fennmaradásáról, az egyházi rend szentségéről, a tisztaságról, a házasság szentségéről, az utolsó kenet szentségéről; szóval a reményről. Mindezeket vonatkoztatással az ő életkörülményeikben hallott gyakran közbeszéd tárgyát képező hitelenségekkel szembe állítva; mint pl.: Jézus csak nagy tudós volt, de nem Isten; esodák nincsenek manap; a halál után nincs gyönyör, nincs feltámadás; nincsen ördög, sem pokol; a gyónást a papok találták ki, az egyháznak minék való a gazdagság; mire való a pápai bírtok stb. felvett szövegek. Vitakozási és cáfolati szövegekből ki kell mutatni a ferde állítások alaptalanságát és oly döntő, de rövid és kapós érvek ismeretét kell közölni a tanoncokkal, melyek mint argumentum ad hominem rögtön hassanak; erre vonatkozólag igen ajánlandó Segur szak-könyve (Rövid és bizalmas feleletek.)

A műhelyek és gyárak légkörét ismerve, a sokat járt-kelt, hallott és tapasztalt hangadó öreg legények gondolkodásmódját és mendemondáit kell okvetlen figyelme tárgyává tenni a vallásoktatónak, midőn egyes téves nézetet óhajt cáfolatni a tanoncok elé kitézni; mert gyakran megérik, hogy a „Stephan” bácsi szava oly horderővel bír a tanoncokra, miszerint a vallástalan nézete szavak alapján annyira befészke-li magát az ifjak elméjébe, hogy ezen furfang szülte körmönfont kifejezésnek saját értékükre való leszállítása nélkül, olykor még a leglelkesebb szív és meggyőződésből jövő magyarázat is csak mosolyt idéz elő a tanoncok arcán.

A szegneka fejére kell ütni, a mint a közmondás tartja: különben hátástalan lesz az előadás.

De kivált erkölcsi irányban kell az oktatást intézni, hisz — tisztelet a kivételeknek — igen sok selejtes erkölesrontó szavakat hallanak és méregkeverésszerű rossz példákat látnak a tanoncok egyes rakoneztalan, ledér, iszákos és fajtalan mester legénytől. A vándorélet tulságosan változatos élményeinek sokszor kibővített és a hazugság mázával fényesen eszszolt mesélésénél oly irányelvek hangzanak fel, melyeket, ha követni talánna valamelyik vándorbotot kezébe vett iparos ifju, az elzülés menthetetlen Scilla és Charibdisébe jutna. Valóságos értékre kell leszállítani ezen élmények mikéntjét az által, hogy a tulságos vándorlasi kedvet a dologkerülés kibujó ajtajának tünteti fel és az ebből bekövetkezett, mind anyagi, mind szellemi elmaradás hátrányait élénk színekben vázolja egyes ismert vándor Bursch személyében a hitoktató. A folytatott magánélet ballépései is, melyek igen gyakran bi-

zarr alakban merülnek fel a tanoncok szeméi előtt, mint kapós példák, utóhatásaiban szemlélet tárgyává teendők; mint tesszem a részegeskedést, mit a testnek elgyengülése, a fajtalanlanságot, mit a test elbetegedése szokott követni mindig.

Ezen bűnök festése kellő tapintattal nehogy azt higye valaki, hogy az iparos növendékeket rosszra vezérelné; nem, mert tapasztalatból lehet tudni, hogy a mai kor gyermekei nem oly ártatlanok, hogy a bűnöket csak serdült korokban, ismerjék: hisztöbбет tud a rosszból manap egy tíz éves gyerkőcz, mint ez előtt ötven évvel egy husz éves ifju s ép ezért semmi szemérmert nem sért azoknál már, ha a mértéktelenség és tisztaság erényei ellenében elkövetett bűnök egyikét vagy másikat említjük; sőt helyén van, ha a már ismert bűnök káros következményeit hathatós erkölcsi szavakban eseteljük előttük. Mindenesetre nem volna rossz elvezetni a kórházakba a hol vannak, a hol ezek nem léteznek, — egyes ismert egyéneket példa gyanánt eléjükbe állítani, de kimélve az illető személyét, csak a bünt ostorozva, sjavulási utat mutatva üdvös tanácsok alakjában.

Ezzel kapcsolatban dicsérőleg kiemelendő egyes nevezetesebb ismert iparos jólléte, gazdagsága, kiket a mértéktelenség, a szorgalom, és jellemes magaviselet emelt nemesak helyiségek és városok, hanem országok köztiszteletének polczára. Igazi lelkesültséget kell felkeltenia jelzettek utánzására, hisz nem elég csak a sötét árnyakat körvonalozni, hanem ilyen életképekben esetelni kell magát az utánzásra hivatató eszményképeket is. Fel kell ébreszteni a nemes becsvágyat, a keresztyén önértetet. Szent József-re, mint Jézus nevelő atyjára kell hivatkozni, hogy az ő személyében mikép lön az isteni kiseddel által a munkásosztály megtisztelve: az UrJézusmaga is mesterséget folytatott; a hagyomány szerint nevelő atyjának mesterségét, az ácsságot üzte Ő is, mielőtt tanítói hivatalát megkezdette volna. A szentek életéből szintén lehet néhányat alkalomadtán felemlíteni, kik a tisztas ipart üzve Istennek tetsző életet éltek. Ily formán lehet az egyházzal szoros viszonyba hozni az iparos tanoncokat.

A ezéhek idejéből fel kell sorolni történelmi alapon, hogy mennyit tettek a vallásosság ügyében az iparosok: alapítványokat tettek, szent napokat együttesen ültek meg; vallásos meneteket tartottak, a körmenetek díszét emelvén, saját ezimerők és zászlójuk alatt állva sorompóba nemesak nemzeti, de vallásos ünnepek alkalmával is. És a családi ugy, mint a műhelyi rendben a vallásosság nagy szerepet játszott. Ama szép egyesség, összhangzat és olykor kedélyesség, mely közepett egymással érintkezett az iparos osztály, a nemes buzgalom és vallásos intézkedés jellegét tüntette bárki előtt is fel.

Az ünnepnepok és vasárnapok megszentelését szívökre kell kötni és gyakorlatban is ugyan erre szoktatni a tanoncokat; a délelőtti isteni tiszteletben résztvenni elmulaszt

hatatlan kötelességükre tévessek; a délutáni azonban csak ajánltassék, mert egy fél nap szabadság okvetlenül szükséges a fiatal embereknek. Az ájtatosságokban való részvételre buzdíttassanak az iparos ifjak az által, hogy vagy az oltárnál, mint nagyobb miniszterek, vagy a karban, mint énekesek alkalmaztassanak, vagy pedig körmeneteknél a szent tárgyak körülhordozásával bizassanak meg; mindez jó hatást gyakorol az ifjakra, mivel látják, hogy azért, mert ők inasok, az egyházban nem nézetnek le, de sőt ténykedési kört nyernek. Nehogy azt gondolja valaki, hogy ezeket nem tennék az ifjak szívesen. Ez megy: a tapasztalat biztosít erről. Lehetnek ugyan némelyek, kik nem ohajtanak részt venni mindezekben — ezeket erőltetni nem kell, hanem a vallásoktató tapintatos eljárás által adja tudtokra, hogy ha ők nem ohajjtják magukat ezekben megtisztelve érezni, mások szívesen megteszik ugyanazt.

A mi a szent gyónást és áldozást illeti, évenként egyszer és pedig husvétkor kell vezetni őket előleges oktatás alapján jól elkészítve őket erre, hogy a szent eselekvényt kellő lelki haszonnal végezhessek; és hogy ez ne legyen robotszerű munka, — mert az által, hogy évenként jól végzik gyónásukat és szent áldozásukat az ifjak, a későbbi időre nézve is, midőn már legényekké vagy mesterekké lesznek, biztossíttatik mintegy előre az, hogy ők mindig szívesen fognak a szentségekhez járulni.

Egyesülési szellemet kell felébreszteni közöttük az által, hogy valami nemes cél iránt együttesen törekedjenek; el kell mondani a kath. legényegyletek keletkezését, működési körét, hasznosságát buzdítván őket alkalomadtán ilyenekbe belépni ha van; vagy ha nines azoknak szervezését szorgalmazni, közreműködni létrehozatalukon a menynyire erejétől egyik vagy másiknak kitélik.

Kivált a tanonezveket már befejezett ifju legyen a vallásoktatónak figyelmébe ajánlva. Ha csak lehet az oktatás alatt tegye meg rövid, utbaigazító tanácsait, ha pedig nem ott, hanem saját házában, akkor a jóakarát, a szíveség és az atyai szeretet hangján adjon egy pár oktató szót a búcsuzó ifjunak; de vezéreszméket tartalmazzanak e szavak, kivált az ifju természetének ismeretéből kifolyólag. Nem tévesztik el hatásukat e szavak; az élet küzdelmei közepett sokszor hangosan figyelmeztetik az illető ifjut.

Ily irányeszmék vezéreltetével remélem, hogy az ipariskolasok vallásérkölesi oktatását kellő eredménnyel végezhetni.

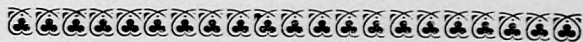
Ezen eredménnyel nagyon sok függ. Megismeri az iparos osztály a társadalomban elfoglalt állását. Tudni fogja magát tájékoztatni embertársaival szemben; magának pedig az élet oly változatos körülményei közepett megnyugvást szerezhet és az élet terheit békés türelemmel fogja viselni, az élet örömeit pedig hasznos élvezettel megtanulja tölteni.

Az ipariskolás növendékek vallásos nevelése meghozza

az országoknak mindazt, a mit a mai korban nélkülözni látszik minden ismert ország.

Egyszerű véleményem szerint a munkáskérdés megoldása a munkás emberek vallásérkölesi oktatásában leli alapját.

Jancsó Ernő, plébános.

A szeszés-italokról.

(Folyt.)

a) **A szőlő.**

Isten teremtett mindeneket. Miután pedig a fákat és bokrokat teremté, mindenik örvendett létének. De létének öntudatában mindenik is öndicséretekkel halmozá el önmagát. Csak egyedül a szőlő vala az, mely szerényen hallgatott és a földre borult.

„Én — mondá magában — semmivel sem dicsekedhetem, sem törzsem, sem lombom, sem virágom, sem izletes gyümölcsöm. De reménylek és várok úgy, amint vagyok.” — Erre lehajtott fővel könyezett. De nem sokáig. Az ember meglátta a saját terhe alatt lerogyott és segélyért esengő gyenge teremtést, hozzá lépett, részvéttel emelte fel és karához kötöze venyigéit. A vidám szellő soká játszott vele, a nap ereje a kemény zöld bogyókat áthatotta és izletes nedvet készített bennök. Ezután gazdag fürtökkel hajlott gazdája elé. A gazda megízlelte az üdítő nedvet. A büszke fák irigységére kedvencének nevezte. Azért a szőlő háláson örvendett s azóta hálából sokszor megvidámítá az ember szívét.

Ime (Hesters szerint) a szőlő genesise.

A szent történelem tanúsága szerint pedig Noé ösatyánk vala az első, ki a vízözön után a földet művelni kezdé és szőlőt ültete. (Moz. I. 9. 20.) Noé volt az első, aki fáradságának gyümölcse gyanánt, az eléje hajló gazdag szőlőfürtök üdítő nedvét megízlelte. Noé volt, aki nemcsak izletesnek, üdítőnek, jónak, kedvencének és szívidámítóknak, hanem egyuttal bódítóknak, erősnek, hatalmasnak és nagybecsűnek is találta a szőlő nedvét.

Mindenki ismeri Noé atyánk első szüretének örök emlékezetben fennmaradó történetét. — Noha az özönvíz habjai Noét egész évi hajózásában meg nem győzték, a szőlő kiesafart nedve földhöz verte.

A szőlőnedv okozta, hogy Noé fia: Kám disztelen ál apotában kigunyolta. Ez adott okot rá, hogy Noé fiai Szem és Jáfet atyjuk iránti gyengéd gyermeki szeretetüket épen élete komolyabb perezeiben kifejezhessek.

Ime a gyermeki szeretet, mint mentő deszka a szülők erkölesi hajótörésében! . .

De ime egyuttal a rosz gyermekeknek szóló szülői átok mely Kám mai unokáit is sújtja. — Tehát már az első szőlő, fürt, melyet Noé termelt, áldást és átkot termelt az idők folyamán élő nemzedékek számára.

A szőlő a választott nép történetében is nagy szerepet játszik. Mint nagybecsű és ritka ajándéktárgy említettik. — Mózes kémekeket küldött Kanaan földjére. Ezen kémekek pedig oly nagy szőlőfürtre akadtak, hogy két embernek rúdon kellett azt vinnie. — A szőlő a zsidó nép vallási és erkölesi életének szabályozására az Ur törvényében is szerepel. „Szőlj Izrael fainak — mondá az Ur Mózesnek — és mond meg-

nekik: Mikor a férfi vagy asszony fogadást tesznek, hogy megszenteltessenek és magukat az Urnak akarják szentelni, bortól és mindentől, a mi részegíthet, tartóztassák meg magukat. — Borból és akármilyen más italból való cezetet és a mi csak szőlőből lehet, az asszú szőlőtől a szőlő magig, — meg ne egyenek. (Móz. IV. 6. 1—4.)

A szőlő az ó és új korban a legfelsőbb körökben is majd mint ajándék, majd mint kedvezés ételszükséglet és nevezetes tárgy fordul elő.

Az Ur maga jelzi Mózes által a szőlőben rejlő erőt, melynek hatása az emberiség életében az egyes egyéneknél oly óriási módon különböző tünetekben nyilvánul.

Democritus mondá: „A szőlőtől háromféle szőlő terem: ezek közül: az első a gyönyörű, második a részegségé, harmadik az esztelenségé. (Maxim. serm. 30.)

Hasonlóan mondja Anacharsis: „A szőlőtől háromféle szőlőt hoz: az első az élvezet; második a részegségé; harmadik a bajoké. (Laert. Lib. I.)

A szőlő a közéletben is mint igen nevezetes gyógymód és gyógyszer szerepel. A szőlőnek már az ókorban ismerték gyógyhatását.

Az újabb korban a szőlőt a Svájci orvosok alkalmazták először gyógyítási célra. Orvostani szempontból a szőlő egyes alkotórészeinek mennyisége bir különös érdekekkel.

A szőlő alkotórészeit teszik: víz, cukor egész 25 százaléki és csekély mennyiségű só. A sók egyrészt: borkövavas kalium és mészből, másrészt: kén és villanysavas mészből állanak.

A szőlő, mivel könnyű székelést idéz elő, emeli az étvágyat. Tulságban használva, magját és héját lenyelve káros hatása lehet.

Hausmann szerint pedig mint gyógyszer alkalmazható a szőlő: a) nyálfolyásnál. b) hiányos emésztésnél kis mértékben alkalmazva. c) idült gyomor bajoknál.

Nemények szerint alkalmazható még: gyomorfekély ellen: altest mirigyek megdagadásából eredő hasmenés ellen: idült székrekedésben: aranyérben szenvedőknél: holyaghurut ellen. De nagyon óvatosan kell használni.

A légzési szervek bántalmaiban, hörg és torok bajokban, a tüdőorvadás, vérzés, gümőkör stb. bajokban tartózkodni kell a szőlő-kurától. Szóval: minden esetben és mindig orvosi tanácsal kell használni. —

A szőlő legnagyobb napi adaga a gyógymódban $4\frac{1}{2}$ kgr.: egy kilónál kevesebb adagnak nincsen befolyása a szervezetre. —

Ime a szőlő, mint a szeszes italok legnemesbikének alkatemele és anyaga. Ime a szőlő szerepköre a magán és közéletben, a természet és gyógyászatban. És tárgyunkhoz képest itt elég is ennyit tudni róla. —

A kiesafart, kisajtolt szőlő-bogyók nedve adja a levegő s más természeti erők hozzájárulása által kiforrva — a bort, az isteninek nevezett italt, amint az a legkitünőbb tekintélyű szakértők által az alábbiakban meghatározva és körülírva van.

Napjainkban azonban a szőlőnek is egy eddig ismeretlen ellensége akadt. „Szőlőinket veszedelem fenyegeti.” írja a földm. minist. 1886. a törvényhatóságokhoz. „A szőlőpusztító filloxera ugyanis oly nagy mérvben terjed az egész országban, hogy az ország legkülönbözőbb vidékeiről napon-

ként érkeznek a miniszteriumba a legsürgősebb táviratok a vész nagyságát konstataálva.”

Igen, a szőlőpusztító „filloxera,” melynek kiirtása már tetemes áldozatot követel az államtól, — egy újabb esapás nemzetgazdaszatunkon és így közvetve nemzeti életünkön is.

Isten azokat, kik az ő fenséges adományaival bűnös cselekedésre visszaélnének, a visszaélésre felhasznált amaz adománnyok megvonásával is szokta büntetni. —

Különb, hogy minden irányban felvett tárgyunkra nézve némi tájékozást nyujtsunk, idezáróan a filloxera terjedéséről az 1888-ik év valóban szomorú adatait. Ugyanis: 1888-ban 433 községben konstataáltak a filloxera fellépését, úgy, hogy az 1888 év végén Magyarországon — a társországokat nem számítva — összesen 1174 volt az inficiált községek száma. E községek 34 vármegye területén fekszenek, közülök 51 különálló infekciót képez, a többi 1123 pedig negyven zárlati csoportba van beosztva. A zárlati csoportok az összefüggő infekciót képező községekből alakítottak. Legnagyobb csoport a budai, melybe Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun, továbbá Nográd-, Hont-, Bars-, Esztergom-, Komárom-, Zala-, Veszprém-Somogy-, Fejér-, Tolna-, Heves-, Borsod-, Gömör-, Abauj-Torna-, és Zemplén vármegyékéből összesen 708 község tartozik. A peéri csoport Szatmár, Szilágy és Bihar vármegyékéből 126 községet, a fehértemplomi csoport Temes megye és Krassó-Szörény vármegyékéből 45 községet, az aradi csoport Arad és Temes vármegyékéből 31 községet, a panesovai csoport Temes és Torontál vármegyékéből 24 községet, a kisujszállási csoport Bihar-, Hajdu-, Jász-Nagy-Kun-Szolnok- és Békés vármegyékéből 32 községet, a szegszárdi csoport Baranya- és Tolnavármegyékéből 21 községet foglal magában. Az egyes vármegyék közt a filloxera lepett községek következőleg oszlanak meg: Pest-Pilis-Solt-Kis-Kun várm. 87, Nográd 86, Hont 60, Bars 5, Esztergom 46, Komárom 19, Veszprém 44, Zala 46, Somogy 21, Fejér 81, Tolna 63, Baranya 32, Győr 3, Sopron 4, Pozsony 1, Mosony 2, Nyitra 3, Heves 41, Borsod 74, Gömör 2, Abauj-Torna 70, Zemplén 34, Bereg 4, Szatmár 23, Szilágy 75, Bihar 70, Hajdu 5, Jász-Nagy-Kun-Szolnok 22, Békés 5, Arad 14, Temes 60, Torontál 32, Krassó-Szörény 32, Bács-Bodrog 14. — A filloxera kiirtása mindössze két helyen, ugymint Kolozsvárott és Hódmezővásárhelyt sikerült. Végül felemlítendő azon örvendetes körülmény, hogy a volt erdélyi vármegyék egész területe, ez idő szerint teljesen vémentes. — (Magy. Áll.)

Hogy a filloxera mily roppant veszedelmes csak nem az egész eurpai szőlő termelésre nézve, mutatja továbbá az osztrák képviselőháznak a filloxera ellen követendő rendszabályok tárgyában kiküldött bizottsága, mely a növekvő veszély komolyságát felfogva, határozati javaslatot terjesztett a képviselőház elé a jelenleg fennálló filloxeraügyi törvények és hatósági intézkedések módosítása iránt. —

A bizottság azt javasolja, hogy a szőlőirtási kötelezettség, s az új szőlőültetvények létesítésére nézve fennálló tilalom egészen ejtessék el, a sima és gyökeres szőlővesszők forgalma az osztrák tartományok határain belül — a még teljesen vémentes borvidékek kivételével — tétessék szabadná: a filloxerának ellenálló szőlővesszők behozatalát — a szükséges örvendszabályok megtartása mellett — a kormány lehetőleg támogassa, sőt az ellenálló vesszők behozatalát maga a kormány eszközölje, még pedig közvetlenül Amerikából; az

új, ellenálló fajta szőlőültetvények az eddigieknél nagyobb adókedvezményekben részesítenek, még pedig ne csak azon ültetvények, a melyek iníciált helyeken, hanem azok is, a melyek az ilyen helyektől 25 kmt. távolságon belül létesítettek. — Az említett határozati javaslat szerint továbbá utasítandó volna a kormány, hogy az 1881 nov. 3. Bernben kötött nemzetközi filloxera konvencio megfelelő módosítása iránt a kezdeményező lépéseket tegye meg, végül az amerikai szőlőtelepek létesítését lehetőleg mozdítsa elő, s az egyletek és testületek által felállítandó hasonló telepek berendezését állami segély nyújtásával támogassa, s hasson oda, hogy az iníciált vidékeken védekezési egyletek alakuljanak. — (Magy. Állam.) —

Ezzel kapcsolatosan, hogy tájékozva legyünk a filloxera pusztításaival szemben a küzdelmet kiálló szőlők, szőlőtökre és szőlőfajokra nézve is — idejegyzem az amerikai szőlőből szűrt bor bírálatát. Ugyanis: A bécsi mezőgazdák és erdőbirtokosok köre a folyó hóban tartott közgyűlése alkalmából próba borizelést rendezett. Ez alkalommal direkt termő amerikai szőlőfajok terméseit mutatták be, melyekről a gyűlés teljes elismeréssel nyilatkozott. Azt találták ugyanis, hogy a Jacques nevű szőlőfaj — melynek borát nálunk már régebben ismerik — teljesen kielégítő bort ad, úgy, hogy örülhni lehetne, ha a mostani szőlők minden évben ehez hasonló átlag termést adnának. Egyébiránt reményelhető, hogy ha tovább tanulmányozás folytán sikerülni fog feltalálni az amerikai szőlőfajokra nézve a legmegfelelőbb mivélési módokat, azoknak bora még sokkal jobb leend. —

Szőlőfürt, harmatesep, virágszál hirdeti Isten nagy keze alkotásait. De azért a filloxera-irtó kormányok és enquetézó bizottságok alig ismerik fel a filloxerában sújtó Isten kezét. —

Azok, a kik a természettudományok mélységes bölcseségével kérkedve Istent le szokták tagadni az égből, nem képesek egy parányi bogárkát vagy szabad szemmel alig látható kis férget megrendszabályozni, hogy ne fájja fel, ne emészsze meg a világ bölcseséi elől és szájából a föld legnemesebb terményét. —

Furesa, de úgy van. A végesség határain átszárnyalni siető emberi bölcseség minden istenellenes ágaskodása csak a legparányibb féreg erejével és boszuló haragjával szemben esütörtököt mond. —

Igy szegyenül meg az Istent nélkülöző tudomány az atomokban, forgatja fel a világrendet és perzseli fel izzó hevével az erkölesi élet örökzöld virányait. — De Isten így áll ellen a felfuvalkodott kevély világnak is. „Deus quos perdere vult dementat.” —

(Folyt. köv.)

Ó még egy dalt!...

*Ó még egy dalt!... Fakadjon jól szivemben
A költészet forrása ujjalag;
Kétségbejű hosszú némaságra
A bércek is dalt viszhangozzanak!*

*Ó még egy dalt! Hadd tudja meg belőle
— Ki még rám hallgat — hogy mit érzek én;
Szivem kitarom az egész világnak,
Hadd lássa, mit rejt lenn a fenekén.*

*Gyönyörbe usztam egykor. Szeretettel
Vontam szivemre embertársamat;
Becsültük egymást, — becsülettel élni
Volt lelkeinkben minden gondolat.
Ha volt, — élnéztük gyengeségeinket,
És jó tanácssal segítünk ezen.
... A vád piszokja nem tapad csak egyre,
A vádlóra is visszahull a szenny!*

*Gyűlölség él az emberek szivében,
Ó tudja Isten, tán a kor ilyen;
A második évezred véghatárán
Egy örűlttség jár minden emberen.
A becsületről, — melynek tisztasága
Egy szűzleányhoz hasonlítható, —
Csak úgy beszél a mai kor szűlöttje,
Mint vásárronygyrót, mely eladható!*

*És aláásni egymást minden áron!
Ez a rút jelszó mostan egyedül ...
A tölgyet is — bár mily magas, — ha ássák,
Élettelen az út sarába düll.
És düllnek is az egészséges tölgyek,
Van gyökerében aláásva sok;
A rágalomnak minden fegyverével
Támadnak most a lélekgyilkosok!*

*Ha villám lenne dörgő szavaimban,
Be meg tisztítnám ezt a levegőt!
Torkukba fojtnám rágalom-beszédűk,
S lesujtanám a becsületevőt!
De így is, mint egy gyöngé, igaz ember
Kiállok, bárha senki sem segít,
S az Istenségbe vetett bizalommal
Örökös harczot esküszöm nekik!...*

Bévai Mátyó.

Adatok a Collegium Germanico-Hungaricum történetéhez.

Közl: **Dr. Vass Albert.**

(Folyt.)

Szt. Ignác az intézetet éri komoly anyagi körülmények közepette a pillanatnyi szükségén segitendő egy jó mennyiségű pénzüsszeget kölcsönzött, a növendékek egyrészét ebből eltartá, más részét pedig a Jézustársaságiak convictusaiába helyezte el; de még így sem segíthetvén a bajon egészen,

kénytelen volt némelyeket azon reménnyel bocsájtani haza, hogy majd, ha az intézet jobb körülmények közé jut, ismét tárt karokkal fogadja. A legnagyobb szükségét így élte át a Collegium, midőn lojólai szt. Ignác 1556 július 31-én elhalálozott¹⁾ s utána nem sokára Frusius is. Az intézetet a végegyezésről most méltán feltehető, mert nem volt többé itt e földön a Collegium atyja, nem volt ő, a ki annak első alakját tervezte, a ki abba életet lehelte; megszűnt élni a gondos atya, a ki a Collegiumon a végszükség perceiben saját költségén, sőt még könyörödmányok útján is segített, s fentartotta azt, a midőn minden szükséges hiányában szenvedett.

A szt. alapító halála után a növendékek száma alig 20, a kiknek eltartása a bibornoki Collegium évenkénti 500 dukátja, a nemes szívtű Farnese Sándor évenkénti 120 dukátja s más hasonló esetleges adakozásokból telt ki. Szt. Ignác utódja Lainez, hogy az intézet terhen nemileg könnyítsen, elhatározta magát, a növendékek mellett fizető convictorokat²⁾ is venni föl, természetesen a papi hivatal föltétele nélkül, a mi ugyan nem valami kedvező befolyással volt a tulajdonképeni növendékekre, hanem azért, mivel az intézet anyagi bajain illy formán segítve lön, két rossz közül a kisebbet választotta Lainez s eljárásában tapintatosnak nevezhető. Így törte, hogy míg minden egyes convictor 500 lirát azaz 250 forint tett le, az összegből azokat is el lehetett látni, a kik semmit sem adhattak. Lainez a bibornokokat ismét segélyre kérte föl következő szavakkal „ut beneficium ipsi suum tueri prohereque pergerent et quam nascenti Germanorum Collegio benignitatem praestitissent adulto ne denegarent.“ A bibornokok gyűlést is tartottak 1552. ápril 9-én s minden egyes évben egy scudit szavozott meg évenként s így 40 scudi évi járuléka is ahg lön ez oldalról a szükségben szenvedő intézetnek.

A még szintén ifjú Jézustársaságnak osztályrészéül jutott bizalom nem sokára Europa minden országából visszhangzott, s igen szép számmal seregelték össze a nemes ifjak ugyannyira, hogy rendszerint a 20 német növendék mellett 200 nemes convictor is vala egyszerre a Collegiumban, minek következtében a Germanicum más jellegűt s eddigi nevét „nemesi nevelőház“-zal cserélte fel. V. Pius vérrokonai is ez intézetben valának; bárha ekkor már, a Seminarium Romanum életben volt is, mégis azt mondta V. Pius, hogy ott nagyon jó helytt vannak. V. Pius nővérének unokája a később bibornokká lett Bonellus Mihály is az intézetben nyerte papi kiképzését. A Collegium, ha mindjárt nevet is cserélt, mint ilyen is első és egyedüli volt a maga nemében s oly hírnévre tett szert, hogy főleg Olaszország első rangu családjai tarták nagy szerencséjüknek, ha fiaikat ezen intézetben neveltetették, sőt ideküldötték öcseségeiket azon bibornokok is, kik mint fönebb említve volt oly szükkeblüleg járultak közre anyagi segélyvel. A Ghislieri és Bonelli házakból, melyekben a pápák rokonai valának 20 ifju is küldetett évenként

ezen intézetbe „a kik közül később többen nagy hírnevű férfiakká lettek.“³⁾ Illy körülmények között nem esoda, ha mindinkább növekedett az eltogultak szívében az irigység a Jézustársaság ellen s elkezdődtek a rágalmak a fegyelem szigora, a megélhetést illető nyomor s más efféle illetégek. Voltak, kiknek szálka volt szemében az, hogy miért vannak magok a pápák oly elismeréssel a Jézustársaságiak fáradozásaival szemben s az ellenségeskedés nyilait szegezték a tanrendszer, az ifjak kétoldalú nevelésmódja ellen, hanem e nyilak a támogatókat szűrték át, mert IV. Pius maga többször látogatta meg az intézetet, s kinyilvánította, miszerint az egyház ez intézettől a legtöbbet vár, s várakozásában nem is csalatkozik.

XIII. Gergely trónraléptével új élet hajnala hasadt a Collegium Germanicumra; az új pápa figyelmét Németország felé terelték Fruchses Otto és Canisius Péter, a kiknek tanácsára elhatározta magát Gergely III. Gyula művét fölvenni s a Germanicumot meghatározott javadalmak által oly lábra állítani, hogy az a szükséghez mért számú növendékeket táplálhasson. „Illő, ugymond Gergely, hogy a Collegiumnak III. Gyula által vetett alapjaira már én építsem föl a szilárd épületet.“ A Gergely által kiadott az intézet ügyeit illető bulla „Postquam Deo placuit“ 1573 augusztus 6-áról van keltezve.⁴⁾ Ezen bulla értelmében ezenfelül legalább is 100 válogatott német ifjunak kell lennie a Collegiumban, neveltetve s kiképezve a hittudományi és bölcsészeti folyamon. A bulla által meghatározott javadalmazás állott a régi S. Sabba⁵⁾ apátságából gazdag jövedelmével együtt, a bibornoki kalap átadásánál szokásos taxa jövedelméből és a kamarából évenként 6800 scudi.⁶⁾ Ezen 6800 scudi vagysis körülbelül 17.000 forint. Biztosítására bekebelezte a Collegium számára az Umbriában levő S. Croce, a milánói S. Pietro di Lodevecechio és S. Cristina birtokokat. Adómentességgel ruházta fel a Collegiumot, mely ezenfelül még sokféle exemptióval is birt: szt. Péter és az apostoli szék védelme alá helyezte az intézetet, miközben ezt a Szentszéktől tette kizárólag függővé, az intézet vezetését pedig ezután is a Jézustársasági atyáknál hagyta. A Collegium a római egyetem minden jogával élt: rectorai a többi előjárókkal, a protectorok beleszólása mellett még azon jogot is gyakorolták, hogy az akadémiai gradusok, fokokra is promovealhatták az érdemeseket. Gergely protektorokká Morone, — Farnese Sándor, Galli de Como, Altemps és Madrucci bibornokokat nevezte ki, kiket nem elöltelet, hanem a méltányosság és az igazság szeretete vezérelt az intézet gondozásában.

A Collegium Germanicum alapítása Gergely egyik legkedvesebb munkája vala, és az öröm, mely atyai szívet azon intézet látásán eltöltte, még hús más collegium alapítására sarkalta, melyeket ő életre is hívott nemcsak Romában, hanem hogy a nevezetesebbeket említsük Román kívül is, így: Braunsberg, Fulda, Bécs, Prága, Olmütz, Dillingen — sőt még a messze Japanban is s valamennyi az ő bőkezűségéről tanus-

1) Alig lön szt. Ignác a mennyei szentek dicsőseregébe fölvéve. már is „S. Apollinario“ templomban oltárt emeltek neki, illy főirattal: „S. Ignatio Societatis Jesu Fundatori Collegium Germanicum Auctori Svo Posuit.“ Gyermeki különös kegyelettel tisztelik őt; halálának évfordulója a legnagyobb ünnepek egyike az intézetre nézve, vigiliáján böjt van, s midőn az éteremben a Martyrologiumból nevét olvasni hallják, a növendékek mindannyian fölállnak.

2) A convictorok később, midőn IV. Pius, a Germanicum mintájára „Seminarium Romanumot“ alapította, a Germanicumtól elkülönítették.

1) V. ö. „Geschichte der geistlichen Bildungsanstalten“ von Dr. Aug. Theiner Mainz 1835.

2. V. ö. Bull. Rom. Tom. IV, p. III. 259.

3) Az aventini halmon fekszik; előbb a „Szt. lélekéről“ nevezett gyógyház volt; az intézet manapig is használja, midőn esőtörtökönként a növendékek ott nyernekel felüldülést.

4) Az egész jövedék illy formán 10.000 scudit tett ki, hanem ezen összegből a bibornoki kalap átadásánál bejött 500 scudit V. Sixtus nem utalta ki többé!

kodott, s így nem ok nélkül nevezik őt *Conditor et Patrum multarum scholarum ac collegiorum Urbis et Orbis.*¹⁾ XIII. Gergely pápaságát jellemző ezen alapítások, nevezetesen pedig a Germanicum a kath. egyház restaurálására illetőleg mindenhol, de főleg Németországban kiszámíthatatlan haszonnal jártak, úgy hogy joggal mondhatta nem egyszer Gergely, miszerint azon minden oldalú segedelmekből, melyeket a fejedelmekre pazarolt vagy semmi, vagy pedig édes kevés hasznot látott, hanem az általa alapított collegiumok által hozott leg-
szébb gyümölcsöket már is sajátjzemeivel látja. 1574. július 25-én Gergely ünnepélyesen különös védelme és pártfogása alá vette a Collegiumot, ezt minden szükségével ellátta, magas megjelölésével többször szerencsétlente, s ilyenkor kérdezősködött az intézet szükségéről, s inkább magától vont meg valamit, csak hogy többet adhasson az intézet ellátására.

A dús javadalmaszást következtében a növendékek száma már 1574-ben 130 s pár év múlva 150-re is fölmont. Most lakóhelyül a Collegiumnak, mely eddig már hétszer is költözött, kijelölte a palazzodis. Apollinariot, ezen szent tiszteletére szentelt nagy templommal,²⁾ a körüllevő házakkal együtt. Minthogy pedig e templomban kanonoki stallumok is voltak, ide többé nem nevezett ki kanonokokat, hanem e helyett a megürült helyek jövedelmét is a Collegium kapta, a mint ezt az 1574. január 9. Bullából³⁾ kivethetni. A germanikusoktól elkülönített világi convictorok ezen alkalommal helyeztetek át végképen a seminarium romanumba.

(Folyt. köv.)

Kisebb közlemények.

— **Temető-szentelés.** Mindig feljegyzésre méltók egyes egyházközségekben azon események, melyek az anyaszentegyház isteni hivatását, szertartásai és intézményeiben jelentkező fönségét, magasztos voltát hirdetik, és a híveknek lelki javát, örök üdvösségét ezélezzák.

Ily eseményt jegyezhet fel a kajántói róm. kath. hitközség is f. évi július 14-éről, mely napon új temetőjének ünnepélyes felszentelése is történt. Kajántón, a róm. és gör. kath. egyházközségek és a helyvéthitű felekezet ezelőtt közös temetővel bírtak: de ez, kicsinysege miatt teljesen alkalmatlan lévén a további temetkezésekre, új temetkezési helyek kijelölése vált szükségessé: s így történt, hogy az 1885-ik évi tagosítás alkalmával mind a három hitközség részére külön temető hasíttatott ki.

Most került rá a sor, hogy a mi temetőnk anyaszentegyházunk áldását elnyerve, alkalmassá váljék a „megalázott csontok“ befogadására. Mintán alólírott által az ünnepélyes megáldáshoz szükséges kereszt — mely tekts. Tamási Antalné urnó ajándéka folytán egy szép feszülettel is felékesített — a temető közepén felállított: a fentnevezett napon

1) V. ö. Pallavicini „La Storia dell Concilio di Trento. 13. cap. 8. n. 9.

2) S. Apollinario plebánia templom volt keresztakkal még akkor is, midőn azt már a Germanicum bírta, mint ezt megjegyzi Ugonio „Stazioni di Roma“ című könyvében a 286-ik lapon.

3) V. ö. Maffei „Annali di Gregorio XIII. all'anno 1575 l. IV. p. 206.“

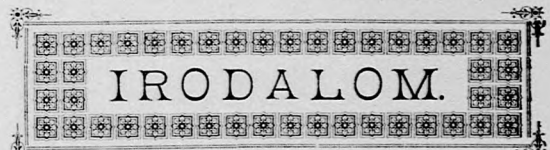
msgs és fűdő Dr. Éltés Károly apát-kanonok, kerületi főesperes-plebános ur, főpásztori kegyes felhatalmazás folytán, **jobb** keze: utdó Sebestyén Mózes s. lelkész kíséretében az **ünnepélyes** szent eszelekmény elvégzésére közöttünk megjelent. A szent-mise áldozat bevégzése után apátfőesperes ur **ő nga teljes** főpapi ornatibusban, alólírott és szeretett káplánja segédkezőse mellett, körmenetileg vezette a kised nyáját új temetőnkbe, élénk érdeklődés között kísérve a görög katolikusok és **szá-** mos helyét hitiek tekintélyes csoportja által. Kérve a **hely-** színére, kezdetét vette a szent ténykedés, mely kenetteljes **áldo-** imái és egyéb szertartásai által nemcsak a kath. hívek **lek-** kelében ébresztett szent érzelmeket, hanem még a más vallásu- akat is mélyen meghatotta. De azt a hatást, melyet apát **fő-** esperes ur ő ngnak, az ünnepélyes aktust követő s a **hívek-** hez intézést szavai mindnyájunk szívében előidéztek, azt **csak** érezni, de leírni, vagy kimondani nem lehet. Kiindulva a **ki-** rályi Zsoltáros ama szavaiból: „és örvenleni fognak a **meg-** alázott csontok“, oly meggyőzőleg, anyai bensőség és **meleg-** séggel bizonyította, fejtegette a lélek halhatatlanságát és a temető jelentőségét: oly vonatkozásokkal reflektált az **emberi** test becsére, fönségére, melyet a halhatatlan lélektől **kölesö-** nöz, s mely míg él a Szentlélek temploma, s ép azért **tiszte-** let és kegyelet illeti meg a hátramaradtak részéről, hogy ezen szív és véleket átjáró szavak hatása következté-
ben egy szem sem maradt szárazon, hanem minden jelen-
lévőnek szemében a meghatótság könnyei esillogtak.

Földöntüli magasztos érzelmekkel szívünkben, s a lelkünk mélyéig ható kitűnő beszéd behatása alatt, ájtatos énekek zengedezése mellett indultunk vissza körmenetileg az Ur háj-
lékába, hol végeztül fogadva apát-főesperes ur főpapi áldá-
sát, mindnyájunk szívéből azon óhaj szállott a Mindenha-
téhoz, hogy támaszszon anyaszentegyházunknak még sok **oly** ihletett ajku, mely tubomány és fáradhatlan buzgalma örök-
ket Sionnak diésőségére, mint a milyen a mszós és fűt. apát-
kanonok főesperes ur, ki a hol kerületében megjelenik, **mind-** denütt úgy pajjait, mint híveit anyai szeretet és atyai gyön-
gödséggel veszi körül. Áldásos működését magas méltóságá-
ban tegye még igen sokáig gyümölcsözővé Isten egyházának
diésőségére. Ezt óhajtottak hálálul és viszonzásul annak, hogy
közöttünk megjelent és a „pusillus grex“ et, a kised nyáját
anyai lelki örömben részesítette.

Elmondhatni tehát, hogy a július 14-iki ünnepély erköl-
csi hatása nemcsak a kajántói katolikus hívek, hanem még
a más felekezetűeknek lelkében is állandó nyomokat **hagyott**,
melyeket a Mindenható tartson meg és gyümölcsöztesen az
anyaszentegyház diésősége és a hívek lelki üdvösségére.

Kajántón, 1889. július 15-én.

Bartos Dénes, lelkész.

— Megjelent: „**Egyetemes közoktatásügyi szemle**“ szer-
keszti dr. Jancsó Benedek 1889. 12 sz. Ára egész évre 4 frt.

— „**Magyar tanítóképző**“ — a magyarországi tanítóképző-
tézeti tanárok hivatalos közlönye. Kijadja: a dévai m. k. állami tanítóké-
pezde. Felelős szerkesztő: Hetyei Gábor. Társzerkesztő: Szitás János 1889.
6. sz. Ára egész évre 3 frt.

— „**A zsidók szertartásai és szokásai**” című munkára hirdet előzetést Festory József vecsei g.-kath. lelkész, ki felhívásában ezeket írja: Ujabb időben a zsidóüggyel a magyar sajtó sokat foglalkozott, s részben most is foglalkozik; de a különféle közlemények közt alig akad mű, mely a judaizmus egész belső szervezetét s ugyszólván lényegét teljes alapossgal és a valódnak annyira megfelelő hűséggel adná elő, mint Rosti Miklósnak 1785. évben Nagy-Szombaton nyomtatott: „Ritus ac mores hebraeorum” című munkája, mely kiválóan tudományos alapra lévén fektetve, igazán becses és érdekes olvasmányt nyújt egyirtán minden olvasónak. A zsidók vallásának összes szertartásai és szokásai feltalálhatók e műben; ha valaki némelyeket nem tudott, megtanulhatja belőle. A keresztény s főleg a lelkészkező papság közelebből megismerkedhetik a judaizmus belső szervezetével és számtalan bibliai idézetek alapján, melyen betekinthez az „árnyék és valóságba”, vagyis az ó- és új szövetségbe, és párhuzamba hozhatja a kereszténységet a judaizmussal, mely utóbbinak legyőzése megbecsülhetlen érveket találkozik e könyvben. A közbömb olvasó pedig kedélyesen elmulathat a különféle koholmányok, és szent meséken, mintha csak legérdekesebb regényt olvasna. E tanulságos és nagyon érdekes latin műnek magyarra fordítását elhatároztam és be is fejeztem leginkább azért, mert a többi enemű művek között, — erősen hiszem, — helyét igenis megállja, és arra van hivatva, hogy az előítéletes halhiedelmeket, a melyektől még némely keresztények sem mentek, eloszlassa; és a csupán rituális alapon nyugvó judaizmussal megértesse, hogy a boldogságához külső vallási szertartásai nem elegendők, de fő kellék a szeretet s ennek megfelelő cselekmények, t. i. az erény követése és a bűnök kerülése! És mindezekből kiki meggyőződhetik, hogy az antiszemitizmusnak e műhöz, s ennek anahoz semmi köze. A 10—12 ivre terjedő műnek ára 1 frt. Növendékpapoknak So kr. A tiszta jövedelem a munkács e. m. kántortanítóknak leányvárházra jut. Az előzetési pénz f. é. augusztus hó 1-őzög Vécse u. p. Gálszécs, Zemplénm. küldendő. Melegen ajánljuk e ritka művet t. olvasóink becses figyelmébe.

A NAPI ESEMÉNYEK KÖRÉBŐL.

— **Kegyelmes püspök urunk** az ordinatort következő sorrendben végezte: f. hó 8-án a tonsurát s a kisebb rendeket, 9-én a subdiaconatust, 12-én a diaconust és 14-én a presbyteratust adta fel. A fölszentelték a következők: Bíró Mihály, Kacza István, Kiss János, Kovács János, Pap Tamás, Szánthó Károly és Tözsér László erdély-egyházmegyei végzett hittanhallgatók — Beniczik Ferencz, Czimmermann János, Mondik Pál, Nagy Ferencz, Suták József és Zsigmond János a kegyes tanítórend — és Marczinkó (Mártonyi) Mihály a minoritarend kebeléből. Ő Excellentiája a neopresbiterek iránti atyai jóságából — tisztelőkre 14-én a püspöki palota nagytermében diszebedet adott, melyre a ftdő káptalan tagjai, a keblő papság, a neopresbiterok s az épen városunkban időző Tóth Mike jézustársasági atya s kiváló tudósnk valódnak hivatalosak. Az ötödik fogásnál mélt. és ftdő Barts Ferencz nagyprépost emelkedett fel s köszönte meg a neopresbiterok nevben Ő Excellentiájának jóságos fáradozásait — kapcsolatban azon mindnyájunk szavéből származó óhajjal, hogy Isten Ő Excellentiáját tartós egészségben egyházmegyénk kormányzatának bölcs vezetésére s hívei örömére sokáig éltesse. Az elhangzott éjének után Ő excellentiája éltette az új áldozárokat. Remek beszédében a szeretetet tárgyalta — kiindulva az uralgó hőségéből. Az új áldozároknak az Isten és feleberát iránti szeretetet kötötte szívükre — s poharát egészé-

gükre árité. Ő Excellentiája kedves vendégét Tóth Mike S J. atyát, a tudós papot, a buzzgó szerzetést is gyönyörű toastban köszöntötte fel. — Szívünkbel kívánjuk mi is, hogy a neopresbiterok, már paptársaink, a lelképásztorkodás tágas mezején — hol igazán „messis multa, operarii autem pauci” — tevékeny szeretettel szerzhessenek magoknak minél dűsabb érdemeket! —

— **Kegyelmes püspök urunk** f. hó 16-án utazott el ft. Tamási A. titkára kíséretében piski-i nyaralójába. Adja a jó Isten, hogy a hosszas fáradoalmak utánai kis üdülés Ő Excellentiájának egészségére válva — ismét jóllétben térjen vissza székhelyére.

— **Nyilvános köszönet.** A legnagyobb hálával eltelve rebeigünk köszönetet e téren is Lönhart Ferencz püspök urunk Ő nméltóságának azon nagylelkű adományáért, hogy szegény fiók-hitközségünket templomunk kijavítása alkalmaival magán pénztarából 268 frt 35 kr. összegegel kegyeskedett meglepni. Mely jóságáért nem szününk meg Isten Ő szt. Felisége előtt esedezni, hogy Ő nméltóságának jó tettekben dűs életét még sokáig megtartani kegyeskeüjék. Petőfalván, 1889. július 17-én. Zomora Dániel lelkész. Héjja Ferencz gondnok.

— **Szerkesztői változás.** Az „Egri Egyházmegyei-Közlöny” eddigi szerkesztője Dr. Zudar Sándor theologiai tanár erki lelkészszé lett és helyébe a Közlöny szerkesztőjének Dr. Böhm János theologiai tanár és papnöveldei vicerektor nevezetett ki. Az új szerkesztőnek nagy terjedelmű tudományossága és írói neve teljesen megfelel a „K.” kath. irodalmi körökben ismert nagy tekintélyének. Beame lapunk felelős szerkesztője egykori, kedves emlékü tanárát áldvözi.

— **Pályázat** (29.) A kolozsvári róm. kath. tanítói és tanítónei állomásra. Alóírt plébánia hivatal a kolozsvári 1) külmönostor utcai (augustumi) vegyes népiskola második tanító, 2) a belvárosi leányiskola, 3) a külmagyar utcai leányiskola tanítóitól, 4) a külmagyar utcai leányiskolával kapcsolatos nevelő-intézet főnöknői állásra kellően felszerelt folyomódványokat 1889. július 31-ig elfogad. A tanítói állásokra a törvényes minősítés, a nevelőintézet főnöknői állásra a fedhetetlen jellem és kellő műveltségen kívül a háztartásban való jártasság igazolása kívánatik. A külmagyar utcai, 1889 szept 1-én megnyitó növeldebe havi 17 forint díjért tanításra, nevelésre és teljes ellátásra felvétetik 20 leánynövedék 7—15 éves korig. A növelde, melynek czélja a növedékeknek az iskolai ismereteknél kívül a háztartás és gazdálkodásban való kiképzése és vallásérkölesí nevelés, a kolozsvári egyházközség felügyelete és föigazgatása alatt áll. Egyuttal értesítettik a községet, hogy a külmagyar utcai leányiskola az ujonnan átalakított Szabó Ferencz-féle, a fuiskola pedig a régi, s a mellett vásárolt telken nyílik meg 1889 szept. 2-án. Kolozsvárt, 1889. július 11-én. A róm. kath. plébánia hivatal.

— **Pályázat** 30. A csik-szent-simoni tanító és segéd-kántoriállomásra. — melylyel a harangozó és sekrestyési teendők végzése is jár. — pályázat nyitattik. — Ezen állomás évi jövedelmét képezik egy három szobából pinezével és kamrával ellátott esinos lakáson, süttő házan s veteményes kertvel kívül: 46. kalangya ősz és 44. kalangya tavasz kepe, 10 frt. ozipora, 20 frt. stola, 120 frt. készpénz fizetés a község pénztarából, egy 1194 □-öl területű kaszáló, a faiskola mindeneműi terményeinek fele, a templomkerítés és temető évi száma és sarju terménye, egy drb. káposztás föld és 25. szán, vagy szekér láglya. Pályázni kívánók, — kik esakis oklevéllel bíró egýének lehetnek. — kellő módon okmányolt folyomódványukat folyó év augusztus 10-ig alattirt iskolaszéki elnökhez küldjék be. Személyes megjelenés elönyt nyújt. Csik-Szent-Simon 1889. július 14-én. Rancz János isk. széki elnök.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: PÁL ISTVÁN.

Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BÉLA, PÁL ANTAL, STRAUBERT ÖDÖN, ZLAMÁL ÁGOST.

Nyomatott Papp és Ferdinándnál a püsp. lyc. nyomdában Gyulafehérvárt.